

Wyzwania dla polskiej rachunkowości rolniczej w świetle 50-lecia europejskiego FADN

Zbigniew Floriańczyk

*Sytuacja dochodowa gospodarstw rolnych na podstawie badań
rachunkowości rolnej PL FADN oraz perspektywa finansowania
rolnictwa w ramach WPR do roku 2020.*

Wspólna Polityka Rolna - potrzeby monitorowania wyników gospodarstw rolnych

- 1957 Traktaty Rzymskie: wskazanie na dochody rolnicze obok produktywności rolnictwa jako strategiczny element polityki rolnej,
- 1965 Rozporządzenie FADN: prawne uregulowanie systemu FADN ze wskazaniem potrzeby monitorowania dochodów rolniczych,
- 1972 Pierwszy raport FADN: dane w formie raportu z szeregi czasowymi.

Na podstawie: "EU-FADN – 50 years of measuring farm income" G. Wesseler, DG AGRI

Reformy Wspólnej Polityki Rolnej - problematyka analityczna

- przed 1992: wsparcie cen rynkowych
- 1992: system dopłat bezpośrednich i ograniczenie wsparcia cenowego
- 1998-1999: dalsze ograniczenie wsparcia cenowego i rozbudowa systemu dopłat bezpośrednich
- 2002-2003: płatności niepowiązane z produkcją
- 2003: reforma rynku cukru
- 2007-2008: zniesienie kwot mlecznych
- 2012-2013: alternatywne kierunki rozwoju WPR w perspektywie 2020
- 2013: pomoc krajowa (de-minimis)
- 2015: krajowe rozwiązania a WPR 2020

Na podstawie: "Impact assessment, budget, trade: overview of uses in DG AGRI", P. Bajek, DG AGRI

Baza FADN jako unikatowe źródło danych o unijnych gospodarstwach rolnych

- Porównywalne wyniki produkcyjno-ekonomiczne
- Dane nieobciążone różnicami w systemach podatkowych
- Bezpośredni dostęp do zasobów informacyjnych z 1 500 000 gospodarstw od roku 1989,
- Prezentacja gospodarstw w ujęciu krajów członkowskich oraz regionów FADN,
- Możliwość grupowania gospodarstw według kryteriów wielkości ekonomicznej i typu produkcyjnego,
- Przeciętnie 200 zmiennych opisujących gospodarstwo.

Na podstawie: "Impact assessment, budget, trade: overview of uses in DG AGRI", P. Bajek, DG AGRI

Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej przez Komisję Europejską z wykorzystaniem FADN (1)

Monitoring i ocena polityki rolnej podyktowana:

- Kontrolą celowości wydatkowania środków publicznych
- Jakie są efekty polityki rolnej
- Informacja o potrzebach zmiany polityki
- Wzmocnienie informacyjne zasadności polityki

Zasada oceny ex-ante dla programów finansowanych ze środków publicznych jak i bez finansowania publicznego jako poszerzająca zakres monitorowania i oceny polityk rolnej.

Na podstawie: "FADN data and Evaluations"", Y. Plessa, DG AGRI

Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej przez Komisję Europejską z wykorzystaniem FADN (2)

Podstawowe zagadnienia oceny polityki rolnej ujmowane w FADN:

- Skuteczność
- Efektywność (w tym kosztów administracyjnych)
- Trafność
- Spójność
- Wartość dodana dla UE

Od analiz wyników ekonomicznych gospodarstw rolnych poprzez zastosowanie danych FADN w modelowaniu procesów rozwojowych rolnictwa do monitorowania aspektów środowiskowych produkcji rolniczej.

Na podstawie: "FADN data and Evaluations"", Y. Plessa, DG AGRI

Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej przez Komisję Europejską z wykorzystaniem FADN (3)

Od roku 2000 na 89 przeprowadzonych przez Komisję Europejską ocen polityki rolnej 61 bazowało na danych FADN.

W szczególności analizy bazujące na danych FADN dominują w pracach poświęconych subwencjom do rolnictwa - 70% wszystkich opracowań.

Analizy z wykorzystaniem danych FADN przeważnie odnoszą się do poziomu regionalnego (39 raportów) a potem krajowego (19 prac). Tym samym Komisja postrzega rolnictwo z poziomu regionów.

Raporty bazujące na klasyfikacji gospodarstw to 22 a 20 to bazujące na wynikach standardowych.

Wszystkie raporty są dostępne publicznie
http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/index_en.htm

Na podstawie: "FADN data and Evaluations", Y. Plessa, DG AGRI

Mocne i słabe strony FADN

MOCNE	SŁABE
- Unikatowe zharmonizowane źródło danych prezentujące 90% rolnictwa europejskiego, - Ugruntowana metoda, długie serie danych i silna organizacja - Intensywne wykorzystanie danych w procesie programowania polityki rolnej	- Ograniczona liczebność próby i reprezentacja gospodarstw - Dobrowolne uczestnictwo rolników jako zagrożenie reprezentatywności, - Długi proces weryfikacji danych i prezentacji wyników

Na podstawie: "EU-FADN – 50 years of measuring farm income" G. Wesseler, DG AGRI

Szanse i zagrożenia FADN

SZANSE	ZAGROŻENIA
- Tendencja powiększania gospodarstw zainteresowanych prowadzeniem, rachunkowości w celach informacyjnych, - Postęp technologiczny pozwalający na uproszczenie gromadzenia danych, - Dalsze rozwój systemu i wykorzystanie do nowych obszarów.	- Zmniejszenie skłonności rolników do prowadzenia dodatkowej rachunkowości, - Ograniczenia budżetowe na prowadzenie rachunkowości na poziomie krajowym i unijnym - Zwiększenie zainteresowania procesami wykraczającymi poza rachunkowość rolniczą.

Na podstawie: "EU-FADN – 50 years of measuring farm income" G. Wesseler, DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (1)

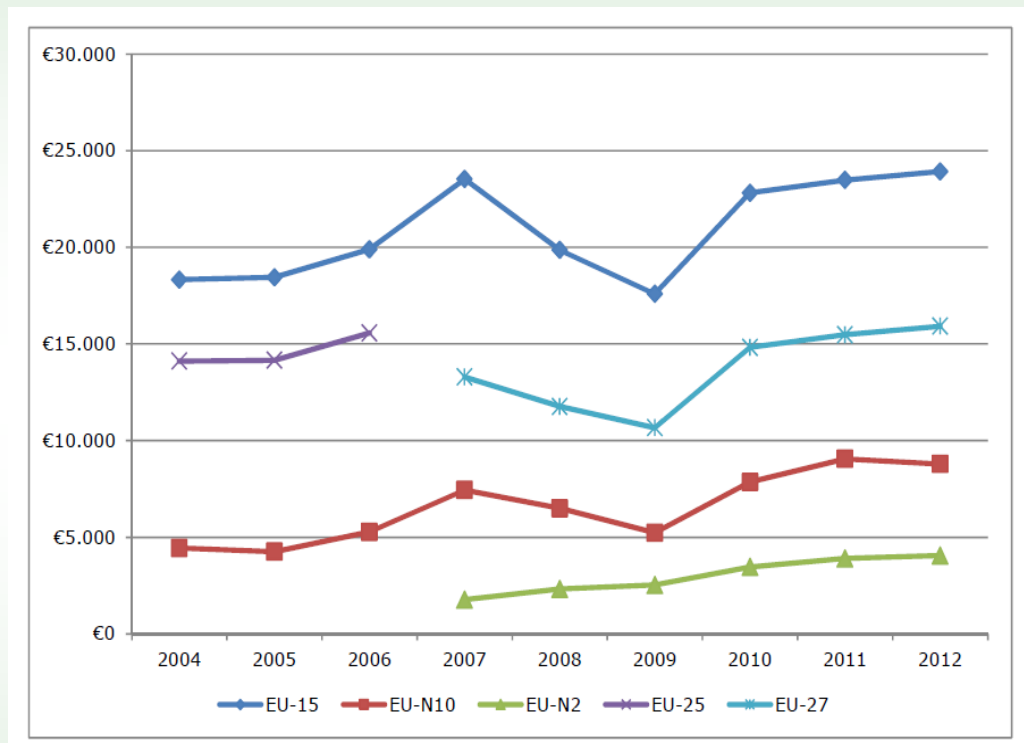
- Wzrost wartości dodanej i dochodu rolniczego na pełnozatrudnionego w latach 2004-2012
- Silne zmniejszenie dochodu w latach 2007-2009

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (2)

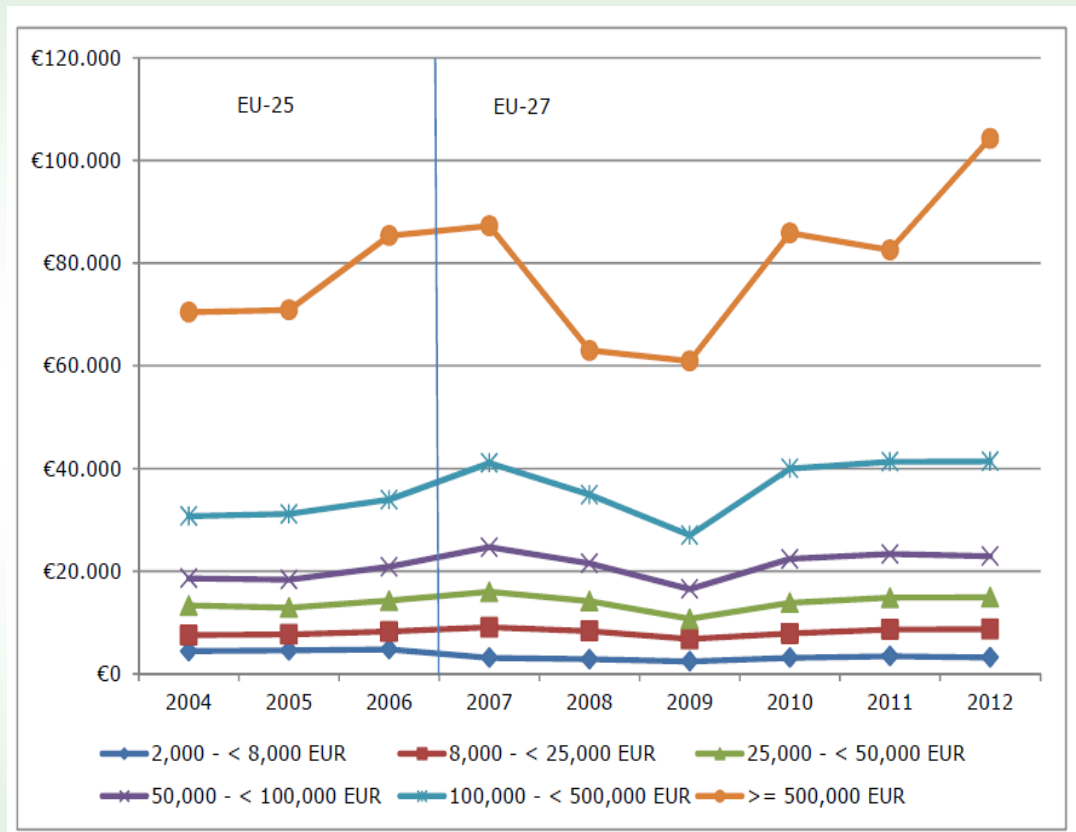
- Wyraźnie wyższe wskaźniki dochodowości w krajach EU-15
- Bardziej wyrównana linia trendu wzrostu dochodów w nowych krajach członkowskich

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (3)

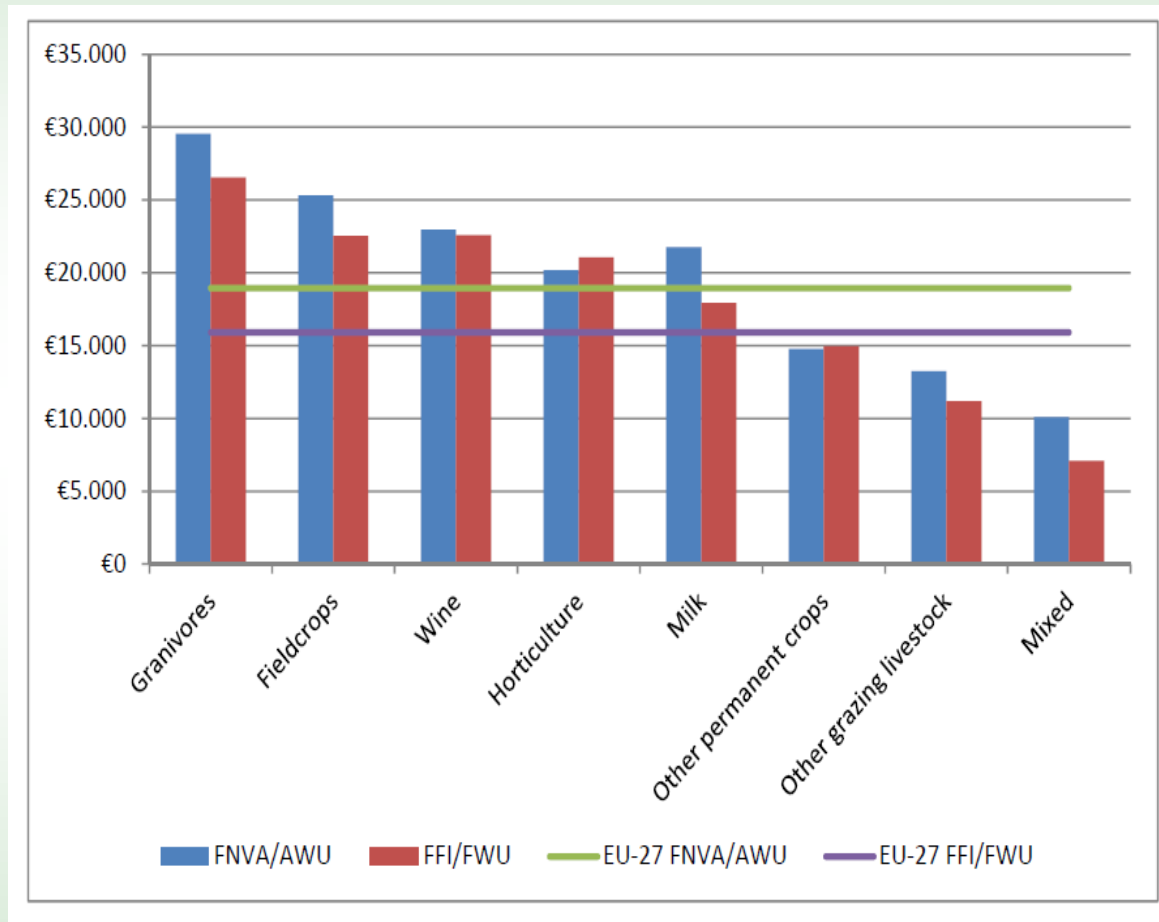
- Najsilniejszy wzrost dochodów (i zmienność) w gospodarstwach największych
- Zmniejszenie dochodu gospodarstw najmniejszych

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (4)

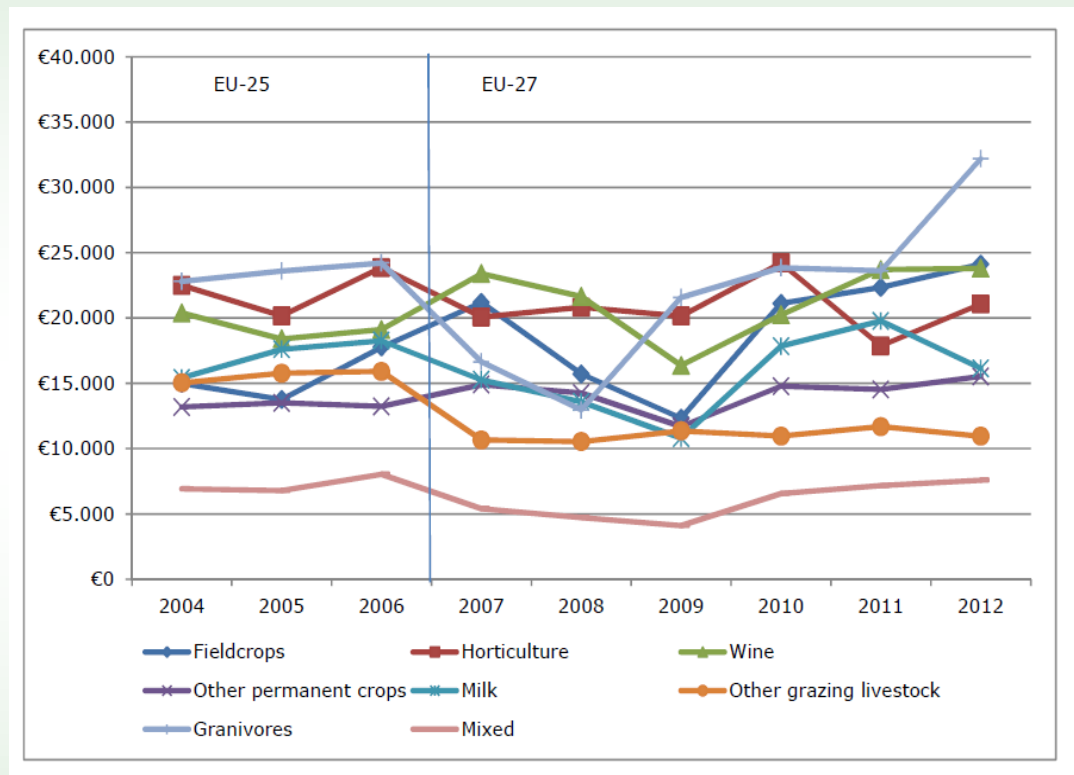
- Największe dochody na pełnozatrudnionego w gospodarstwach specjalizujących się w produkcji zwierząt ziarnożernych
- Gospodarstwa wielokierunkowe z najniższymi wskaźnikami dochodowości

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (5)

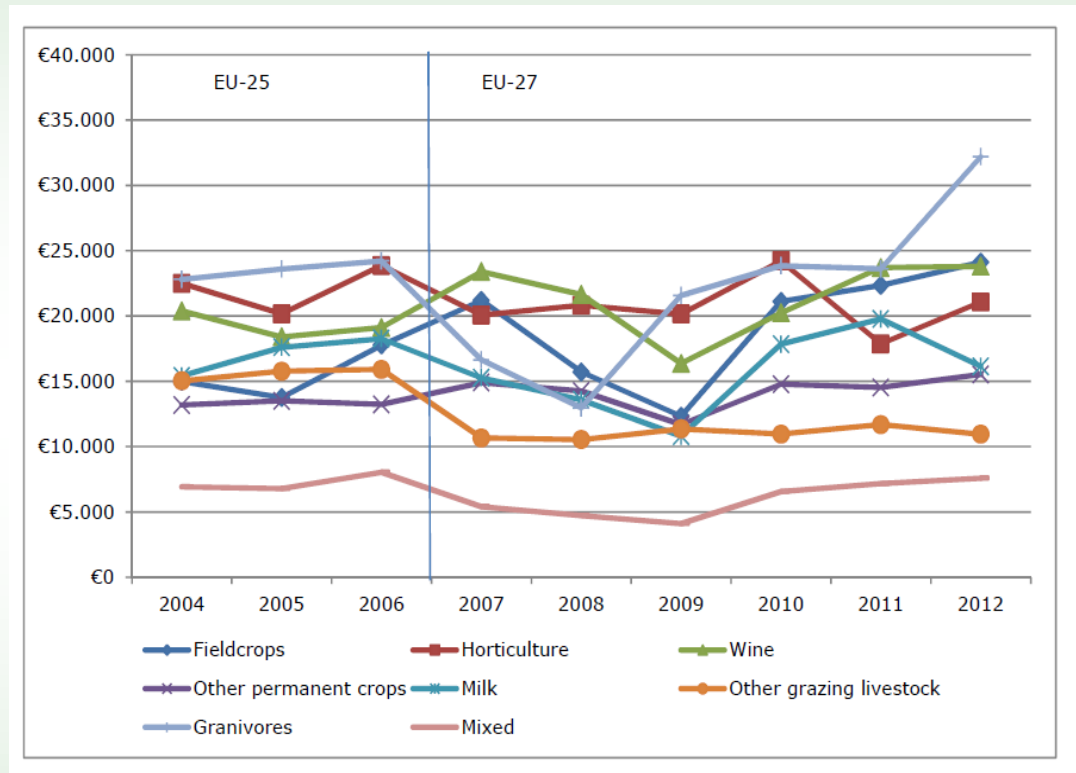
Gospodarstwa
specjalizujących się w
produkcji zwierząt
ziarnożernych i
uprawach polowych o
największej zmienności
dochodów

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (6)

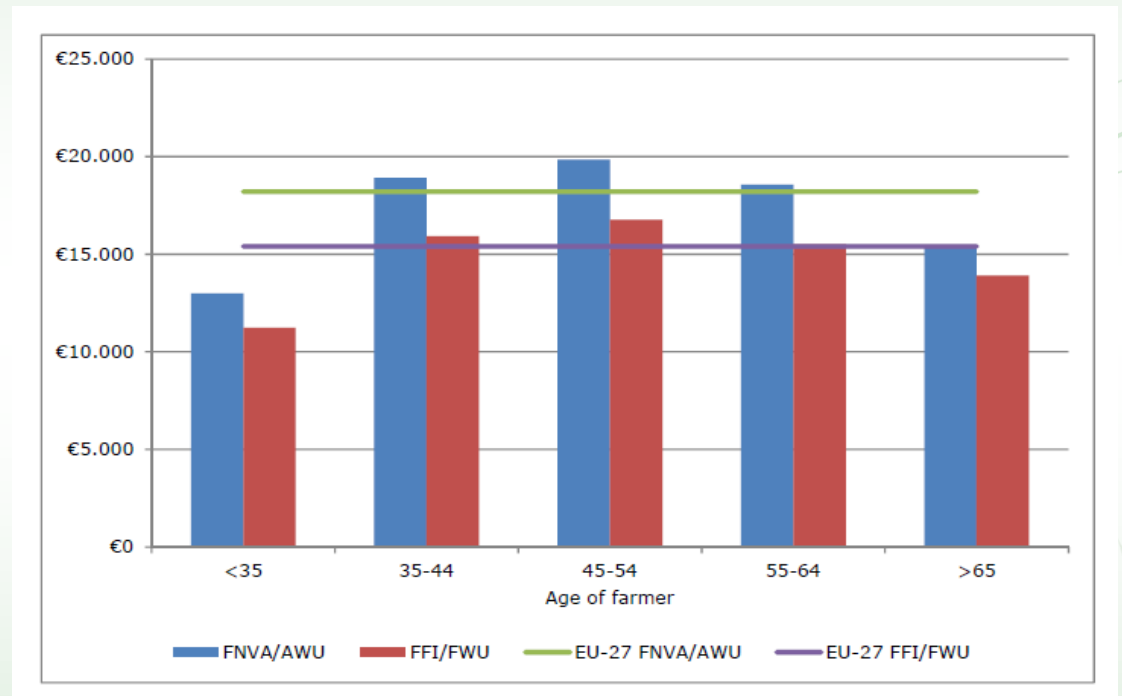
Gospodarstwa
specjalizujących się w
produkcji zwierząt
ziarnożernych i
uprawach polowych o
największej zmienności
dochodów

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (7)

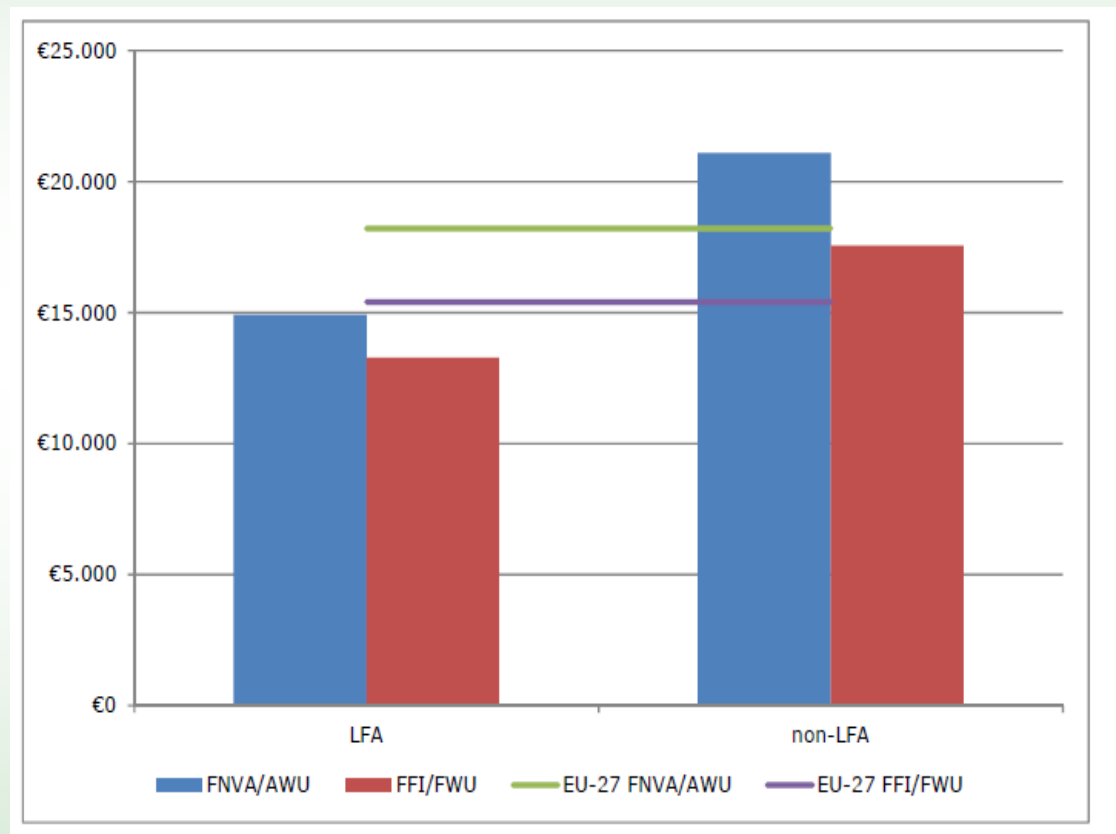
Rolnicy w wieku 45-54
jako osiągający
najlepsze wyniki
ekonomiczne

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (8)

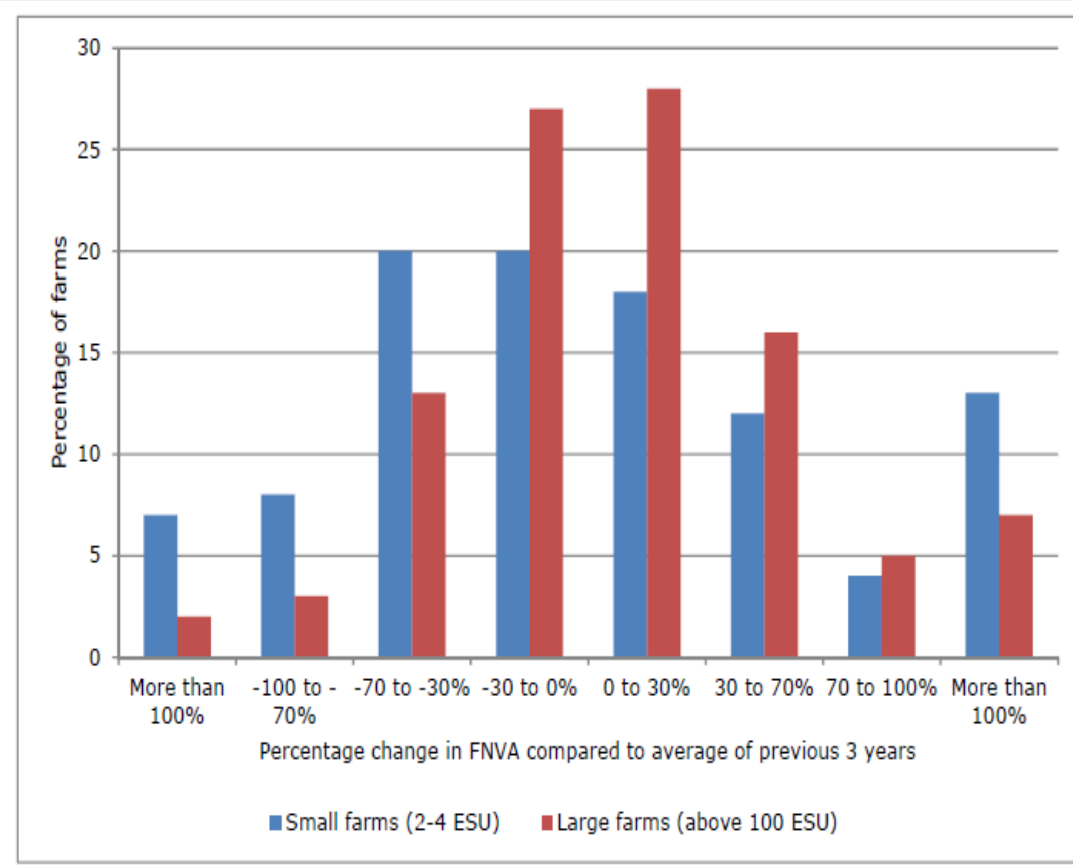
Przeciętnie w UE gospodarstwa na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania osiągają gorsze wyniki.

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (9)

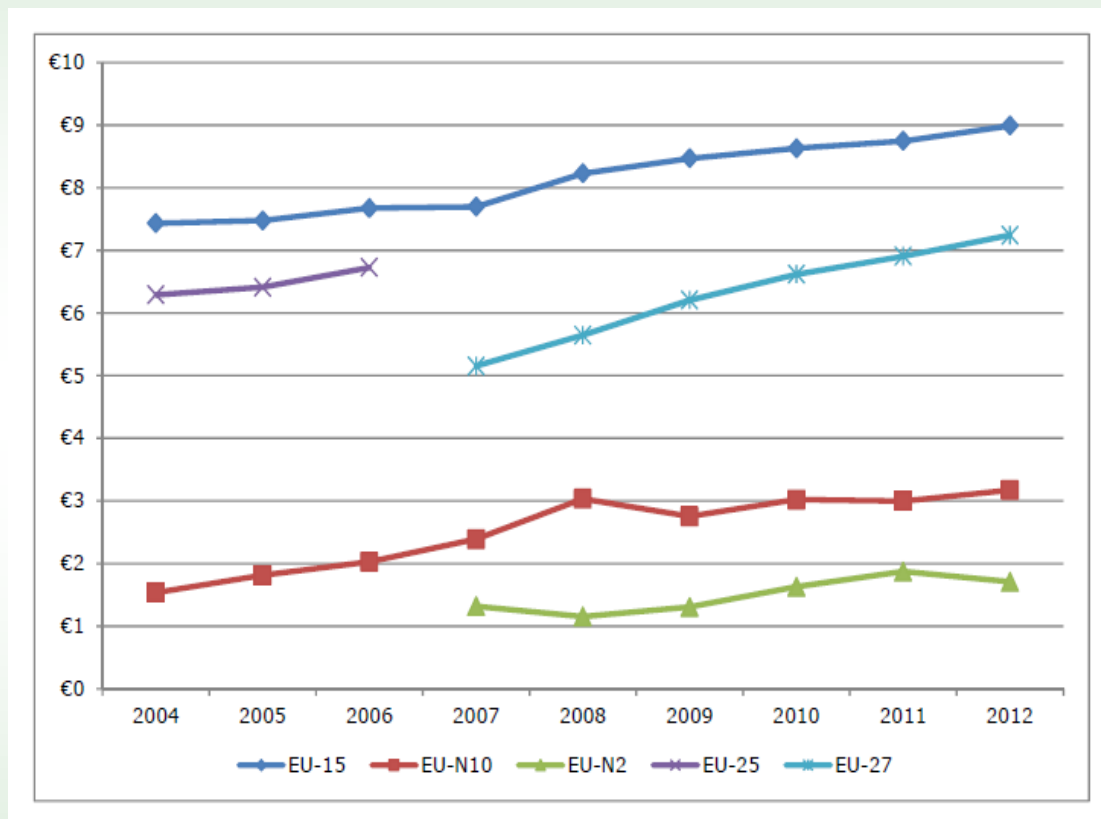
55% gospodarstw dużych i 38% bardzo małych charakteryzowało się zmiennością dochodów w relacji do poprzedzającej średniej 3 letniej w zakresie od -30 do + 30%.

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (10)

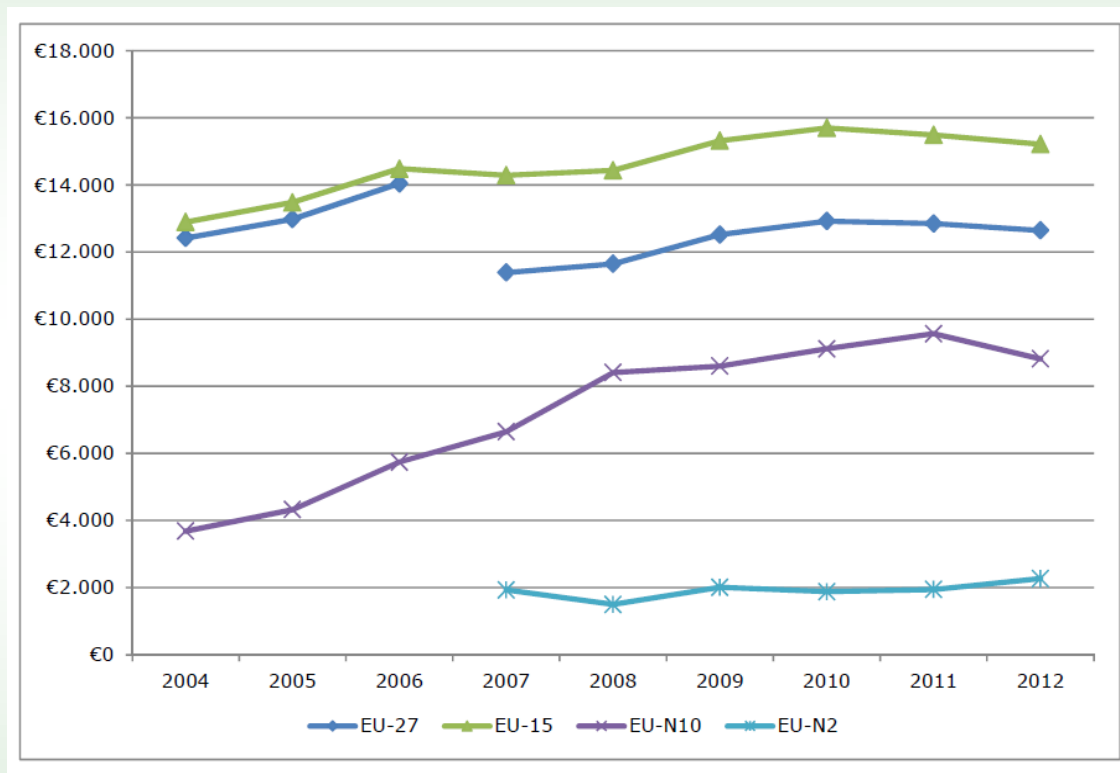
Stawki opłaty pracy najemnej w rolnictwie systematycznie rosną we wszystkich grupach krajów członkowskich

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Rolnictwo UE w świetle danych FADN (10)

Dynamika wielkości wsparcia na gospodarstwo dla EU-15 i EU-N10 od 2008 zbliżona, co sprzyja utrwaleniu różnic w ich poziomie.

Na podstawie: "COMPARISON OF FARMERS' INCOMES IN THE EU MEMBER STATES", DG AGRI

Podsumowanie

- Zwiększanie wielkości ekonomicznej sprzyja zwiększaniu dochodów przy wzroście ich zmienności.
- Największe dochody na pełnozatrudnionego w gospodarstwach specjalizujących się w produkcji zwierząt ziarnożernych i uprawach polowych ale w tychże najwyższa zmienność dochodów.
- Różnice w dochodzie rolniczym tłumaczy przede wszystkim zróżnicowanie wielkości ekonomicznej gospodarstw w UE.
- Oczekuje się, że FADN będzie nie tylko skutecznym narzędziem monitorowania dochodów rolniczych ale także innych obszarów Wspólnej Polityki Rolnej .